

4. Цвілик С. Наступність в роботі професійно-технічних училищ і вищих навчальних закладів: теоретичні аспекти проблеми [Текст] / С. Цвілик // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. – Тернопіль, 2002. – №3. – С. 45-49.
5. Яценко С. Є. Об'єктивні протиріччя у забезпеченні наступності між загальноосвітньою та вищою школами / С. Є. Яценко / Didactics of mathematics: Problems and Investigations. – Issue №30. – 2008. – С. 125-129.

Юрків О.

Науковий керівник – проф. Гушулей Й. М.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження даної проблеми зумовлена тим, що розвиток творчої особистості, починаючи із шкільної парти, пов'язаний з оволодінням учнями творчими вміннями. Людина, яка володіє творчими вміннями, здатна активно й незалежно мислити, уміє творчо вирішувати трудові завдання, шукати нові варіанти вирішення різних виробничих ситуацій, зможе в подальшому працювати на тому рівні, який буде відповідати вимогам суспільства.

Метою статті є визначення системи творчих завдань як засобу формування творчих вмінь на уроках трудового навчання.

Проблема формування творчих умінь учнівської молоді знайшла своє відображення у працях багатьох вчених: Г. В. Терещука, А. Н. Лука, Я. А. Пономарьова, Г.І. Щукіної, Н.Е. Воробйова та інших.

Формування творчих умінь на уроках трудового навчання тісно пов'язане з розвитком творчих умінь учнів, і, на нашу думку, можливе за умови систематичного розв'язування учнями творчих завдань. У трудовому навчанні вчителі-практики виділяють такі творчі завдання:

1. Творчі завдання, спрямовані на удосконалення об'єктів праці в шкільних майстернях (зміни в конструкції деталей, складальних одиниць, блоків тощо). У процесі навчання доцільно використовувати раціоналізаторські завдання, які потребують широкого аналізу конструкторського протиріччя. Всебічність такого аналізу необхідна тому, що поліпшення одних властивостей виробу може призвести до погіршення інших. Прикладом такого завдання може бути ситуація: «Запропонувати удосконалену конструкцію ключа до трьохкулачкового патрона токарно-гвинторізного верстата. Вона повинна забезпечити самовикидування ключа з гнізда патрона і тим самим зробити роботу на верстаті більш безпечною.»

2. Творчі завдання, орієнтовані на аналіз технології виготовлення виробу. Вони охоплюють зміни в прийомах і послідовності виконання технологічних операцій. Цей напрям передбачає відбір і педагогічне моделювання передусім таких творчих завдань, які орієнтовані на: організацію робочого місця, забезпечення безпечних умов праці; аналіз технологічного процесу та усунення виробничого браку; організацію трудового процесу, яка охоплює застосування різних інструментів і пристосувань, заміну ручних операцій механізованими, використання максимально допустимих режимів обробки; раціоналізацію трудових дій, які включають застосування рухів, що найменше втомлюють, зменшення зусиль при трудових рухах, зменшення затрат праці на виконання операцій. Прикладом такого завдання може бути ситуація: «Під час відрізання кілець для ручок напилків з довгої тонкостінної сталеві трубки (зовнішній діаметр 20 мм) в лещатах відбувається його зминання. Запропонувати спосіб відрізання кілець, при якому названого дефекту можна позбутись із збереганням кількості часу на відрізання деталі і його собівартості.»

3. Творчі завдання, які охоплюють удосконалення технічних засобів праці. Вони моделюють заміну одних деталей іншими, удосконалення їх або об'єктів. Відбір ситуацій у рамках цього напрямку доцільно здійснювати з таким розрахунком, щоб учні знайомилися з прийомами конструювання нових і удосконалення існуючих пристосувань, інструментів, навчилися знаходити й усувати неполадки в устаткуванні. Прикладом такого завдання може бути ситуація: «Удосконалити конструкцію клинка столярного верстака з тим, щоб він вільно виймався, але не випадав з отвору.»

4. Творчі завдання, спрямовані на зміну компонентів матеріалу, з якого виготовляють виріб. Цей напрям відображає педагогічне моделювання орієнтованих на зміну складових частин матеріалу, їх кількісного співвідношення. Прикладом такого завдання може бути ситуація: «Удосконалити конструкцію клинка столярного верстака з тим, щоб він вільно виймався, але не випадав з отвору.»

Як свідчить практика, розв'язання навчальних творчих завдань відбувається поетапно: а) одержання вихідних даних; б) пошук новизни; в) аналіз результатів пошуку. На першому етапі учні одержують інформацію про недоліки конструкції виробу, технології виробництва або її компонентів, а також дізнаються про мету вдосконалення, детальний опис існуючого технічного вирішення.

Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі двох класів: контрольного і експериментального. На початку експерименту рівень сформованості раціоналізаторських вмінь учнів обох класів був приблизно рівний. В ході експерименту контрольний клас навчався по програмі трудового навчання [3], а експериментальному класу в процесі навчання додатково давалися технічні і творчі задачі. І як результат, в кінці експерименту рівень сформованості творчих вмінь учнів експериментального класу зріс. Це можна побачити на діаграмі на рисунку 1.

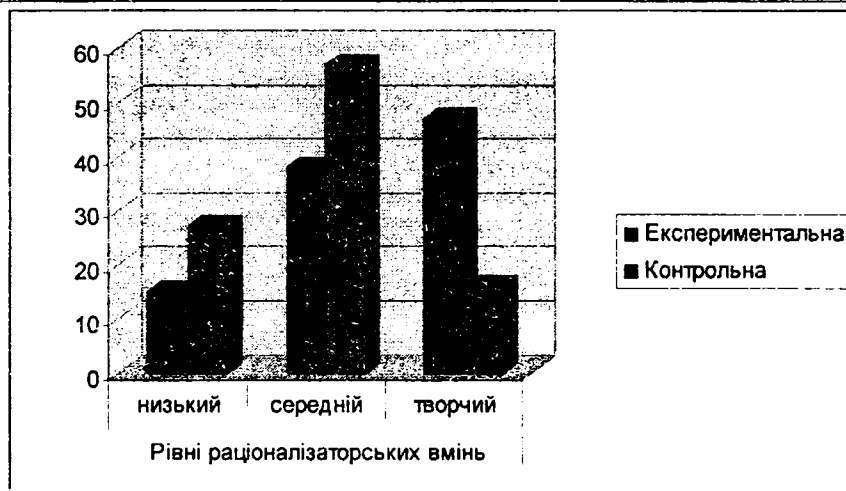

Рис. 1. Діаграма навчальних досягнень учнів експериментального та контрольного класів по закінченню експерименту

Виконання дослідження проблеми дає підстави зробити такі висновки:

- для розвитку творчих вмінь ефективним є застосування, на уроках трудового навчання, різних типів творчих завдань;
- розв'язання навчальних творчих завдань доцільно здійснювати поетапно:
  - а) одержання вихідних даних;
  - б) пошук новизни;
  - в) аналіз результатів пошуку.

Вчителю рекомендується використовувати творчий підхід до застосування завдань, включати їх в ту чи іншу структурну частину уроку: пояснення нового матеріалу, практичну роботу, закріплення отриманих знань, повторення і інші. Вчитель може самостійно полегшувати і ускладнювати завдання.

Проведене дослідження, звісно, не вичерпує всіх проблем формування творчих вмінь учнів. Подальші дослідження, на нашу думку, слід проводити за такими напрямками: підготовка вчителя до розвитку в учнів творчих умінь; застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій навчання у вищій і середній школі в процесі розвитку творчих вмінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Терещук Г. В. Дифференцированные задания по техническому труду для учащихся V – VII классов : Методическое пособие. – М. : НИИ труд. подгот. и профориент. АПН СССР, 1991. – 94 с.
2. Трудове навчання. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5-12 класи / Затверджено Міністерством освіти і науки України / [Л. І. Денисенко, Д. Е. Кільдеров, Г. А. Кондратюк, та ін.]. – К. : Ірпінь, 2005. – 256 с.
3. Войний О. М. Проблемні задачі як засіб розвитку творчих здібностей учнів / О. М. Войний // Педагогіка. – 2005. – № 5. – Режим доступу до журналу :
4. http://www.bdpu.org/scientific_published/pedagogics_1_2005/12

Чорній М.

Науковий керівник – проф. Терещук Г.В.

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ КРАВЦІВ У ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Галузь легкої промисловості нараховує велику кількість підприємств різних форм власності, на яких здійснюється виготовлення швейних виробів. Кількість інновацій, впроваджених у роботу підприємств, щороку зростає. Тому від випускника професійно-технічного навчального закладу в першу чергу вимагають здатності самостійно застосовувати теоретичні знання в нестандартних робочих ситуаціях. Саме на це націлює Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, де одним із ключових напрямів державної освітньої політики стає модернізація структури, змісту, форм та методів організації освіти на засадах компетентнісного підходу. Виконання такого складного завдання в системі професійно-технічної освіти передбачає розробку державних стандартів нового покоління. Особливе місце в них займає удосконалення методики процесу навчання для досягнення особистісних професійно важливих якостей майбутніх кваліфікованих робітників. Тому підготовка майбутніх кравців має опиратись на вивчення предмету «Технологія виготовлення одягу», засади якого і визначають формування кваліфікованих та компетентних працівників.

Таким чином, на перший план висувують такі вимоги до рівня професійної підготовки учнів ПТНЗ: формування творчої, активної, самостійної особистості майбутнього компетентного фахівця,